

Република Србија
**КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТУ
КОНКУРЕНЦИЈЕ**
Број: 6/0-02-17/2014-1
Веза: 6/0-02-596/2013-14
Датум: 13. јануар 2014. године
Београд

Председник Комисије за заштиту конкуренције на основу члана 37 став 2 Закона о заштити конкуренције („Службени гласник РС“, број 51/09 и 95/13) и члана 2 став 1 тачка 6 Тарифника о висини накнада за послове из надлежности Комисије за заштиту конкуренције (“Службени гласник РС“, бр. 49/2011), одлучујући по Пријави концентрације друштва Microsoft Corporation из Сједињених Америчких Држава број: 6/0-02-596/2013-1 поднетој преко пуномоћника, адвоката Николе Познановића из адвокатског ортачког друштва Јанковић, Поповић & Митић из Београда-Нови Београд, улица Владимира Поповића бр. 6, дана 13. јануара 2014. године, доноси следеће

РЕШЕЊЕ

I ОДОБРАВА СЕ у скраћеном поступку концентрација учесника на тржишту која настаје стицањем контроле друштва Microsoft Corporation, са седиштем на адреси One Microsoft Way, Redmond, Washington 98052, Сједињене Америчке Државе, регистарски број UBI: 600-413-485, над пословањем Уређаји & Услуге друштва Nokia Corporation, са седиштем на адреси Keilalahdentie 2-4, P.O. Box 226, FI-0045 Nokia Group, Espoo, Финска, регистрованог у Регистру привредних друштава у Хелсинкију под бројем 0112038-9, које се састоји из пословне јединице Smart Уређаји (smart телефони са Windows Phone оперативним системом) и пословне јединице Мобилни Телефони (телефони са додатним функцијама и приступачни smart телефони) укључујући тим за дизајн, сва производна постројења, запослене, продајне и маркетиншке активности, повезане функције за подршку, као и патенте за дизајне који се користе на уређајима које производи пословање Уређаји & Услуге друштва Nokia.

II УТВРЂУЈЕ СЕ да је подносилац пријаве концентрације, благовремено извршио уплату накнаде за издавање решења Комисије о одобрењу концентрације у скраћеном поступку у износу од 25.000,00 (двадесетпетхиљада) ЕУР-а на девизни рачун Комисије за заштиту конкуренције отворен код Народне банке Србије, што је у складу са прописаном висином накнаде из члана 2 став 1 тачка 6 Тарифника о висини накнада за послове из надлежности Комисије за заштиту конкуренције.

Образложење

Друштво Microsoft Corporation, са седиштем на адреси One Microsoft Way, Redmond, Washington 98052, Сједињене Америчке Државе, регистарски број UBI: 600-413-485 (у даљем тексту: Microsoft, подносилац Пријаве), поднело је Комисији за заштиту конкуренције (у даљем тексту: Комисија) дана 17. септембра 2013. године Пријаву концентрације заведену под бројем 6/0-02-596/2013-1 (у даљем тексту: Пријава), која (концентрација) настаје стицањем од стране подносиоца Пријаве контроле над пословањем Уређаји & Услуге друштва Nokia Corporation, са седиштем на адреси Keilalahdentie 2-4, P.O. Box 226, FI-0045 Nokia Group, Espoo, Финска, регистрованог у Регистру привредних друштава у Хелсинкију под бројем 0112038-9 (у даљем тексту: Nokia), које се састоји из пословне јединице Smart Уређаји (smart телефони са Windows Phone оперативним системом) и пословне јединице Мобилни Телефони (телефони са додатним функцијама и приступачни smart телефони) укључујући тим за дизајн, сва производна постројења, запослене, продајне и маркетиншке активности, повезане функције за подршку, као и патенте за дизајне који се користе на уређајима које производи пословање Уређаји & Услуге друштва Nokia (у даљем тексту: Циљно пословање, Пословање У&У). Пријава је поднета преко пуномоћника, адвоката Николе Познановића из адвокатског ортачког друштва Јанковић, Поповић & Митић из Београда.

Прегледом поднете документације Комисија је утврдила да иста није у свему усклађена са прописом којим се уређује садржај и начин подношења пријаве концентрације. Недостаци Пријаве, о којима је подносилац обавештен, отклоњени су допунама Пријаве достављеним Комисији 20. септембра, 14., 16. и 22. октобра, 18. новембра и 13. децембра 2013. године. Такође, подносилац Пријаве је у предметном управном поступку поставио и Захтев за заштиту података број: 6/0-02-596/2013-7 од 22. октобра 2013. године измењен и допуњен поднесцима број: 6/0-02-596/2013-9 од 18. новембра и број: 6/0-02-596/2013-12 од 18. децембра 2013. године, који се тиче заштите података који представљају садржину Пријаве, њених допуна и докумената која су предата као прилози уз Пријаву у папирној и електронској верзији. Председник Комисије решавајући по горњем захтеву, донела је 25. децембра 2013. године Закључак о заштити података број: 6/0-02-596/2013-13.

Комисија је, такође, утврдила да је подносилац Пријаве извршио уплату прописаног износа накнаде за издавање акта Комисије, што је констатовано у ставу II диспозитива.

На овај начин је Пријава комплетирана и испуњени су услови за поступање и одлучивање Комисије по истој у скраћеном поступку.

Увидом у целокупну наведену документацију, утврђено је следеће:

Microsoft је основан 1975. године и до данас је постао светски лидер у рачунарском софтверу и пружању широког спектра услуга. Примарно се бави пројектовањем, развојем и продајом рачунарског софтвера, хардвера и повезаних услуга. Од јула 2013. године Microsoft обавља своје активности кроз пет пословних одељења:

- Група за инжењеринг оперативних система. Покрива све оперативне системе, од конзола, до мобилних уређаја, РС рачунара, „back-end“ система. Укључује и кључне „cloud“ услуге за оперативни систем;
- Група за инжењеринг уређаја и студија. Покрива сав развој хардвера и ланац снабдевања за хардвер (Xbox, Surface, мишеве и тастатуре), игре, музику, видео и другу забаву.
- Група за инжењеринг апликација и услуга. Покрива све кључне технологије за апликације и услуге у категорији продуктивности, комуникација, претраживања и других информација.
- Група за инжењеринг „cloud“ система и система за предузећа. Покрива „back-end“ технологије као што су центри података, базе података и специфичне технологије за ИТ за предузећа као и развојне алатке. Укључује и развој, изградњу и рад центара података.
- Динакима. Апликације за планирање ресурса предузећа (Enterprise resource planning - ERP) и управљање односима са купцима (customer relationship management - CRM).

На челу Microsoft-а се налази његов кооснивач и председник Вилијам Хенри Гејтс III, човек који је покренуо највише иновација с краја прошлог и почетком овог века и постао један од најбогатијих људи света. Стална експанзија друштва довела је и до тога да је Microsoft у 2012. години са преко 94.000 запослених на светском нивоу остварио консолидовани приход у износу од око 70 милијарди ЕУР-а, који вишеструко надмашује износ прихода оствареног на светском тржишту који прописују одредбе Закона о заштити конкуренције (у даљем тексту: Закон), као услов за постојање обавезе пријаве концентрације Комисији.

Подносилац Пријаве је присутан у Републици Србији преко потпуног власништва над уделима у Предузећу за трговину и сервисирање софтвера MICROSOFT SOFTWARE д.о.о. Београд (Нови Београд) - Microsoft Србија. Ово друштво је основано почетком 2002. године са матичним бројем: 17402200 и претежном делатношћу: остале услуге информационе технологије (шифра делатности: 6209). Microsoft Србија се не бави ни продајом Surface таблета ни продајом Microsoft оперативних система, већ искључиво маркетиншком промоцијом производа и продајом MCS и Premier Support услуга. Microsoft Consulting Services (MCS) су консултантске услуге техничких консултаната у имплементацији Microsoft производа и решења у циљу унапређења пословања корисника. Корисник MCS услуге може добити на 3 начина: (i) Потписивањем уговора само са Microsoft сервисима, (ii) Потписивањем уговора са Microsoft сервисима уз подуговараче (Microsoft партнери), (iii) Потписивањем уговора са Microsoft партнерима, док је Microsoft подуговарач. Premier Support је једногодишњи или вишегодишњи уговор за напредну Microsoft техничку подршку. Корисник потписивањем овог уговора добија различите типове услуга: (i) Радионице (пренос знања), (ii) Различити прегледи здравља система, (iii) 24/7 решавање инцидената, (iv) Operations consulting услуге. За разлику од MSC услуге, Premier Support је ексклузивна услуга коју Microsoft корисници могу добити само од Microsoft-а. Са 75 запослених Microsoft Србија је остварио укупан приход у 2012. години који је износио преко 13.000.000 ЕУР-а и тако са

истим премашује износ прихода оствареног на домаћем тржишту који захтева Закон, као услов за постојање обавезе пријаве концентрације Комисији.

Nokia, садашњи власник Циљног пословања, је активна у развоју и продаји мобилних телефона (smart телефона и телефона са додатним функцијама), мобилних и фиксних телекомуникационих мрежа и повезаних услуга, као и услуга у вези са лоцирањем. Nokia има три пословна сегмента:

- Devices & Services - Уређаји и услуге: Састоји се из пословне јединице Smart Уређаји која укључује smart телефоне са Windows Phone оперативним системом и пословне јединице Мобилни Телефони која се фокусира на телефоне са додатним функцијама и приступачне smart телефоне (Пословање У&У).
- HERE (бивши Location & Commerce - Лоцирање и привреда): Формиран стицањем NAVTEQ-а 2011. године, развија производе и услуге за клијенте базиране на лоцирању, као и услуге садржаја и платформе за произвођаче уређаја, произвођаче аутомобила, програмере за развој апликација, пружаоце интернет услуга, продавце и рекламне агенте, попут HERE Maps, Drive+, Transit и City Lens.
- Nokia Solutions and Networks - Нокиа решења и мреже: Обезбеђује инфраструктуру, комуникације и мрежне услуге за мобилне и фиксне телефоне, као и професионалне услуге оператерима и пружаоцима услуга.

Намеравана концентрација односи се само на Пословање У&У. Пословање У&У се тренутно фокусира на развој и продају мобилних терминала (што укључује smart телефоне, базичне телефоне и телефоне са додатним функцијама) и повезани софтвер (попут S30, S40 и еволуције оперативног софтвера S40 за ASHA телефоне са додатним функцијама).

Nokia ће задржати искључиву контролу над пословањима HERE и Nokia Solutions and Networks. Уз то, Nokia ће задржати свој портфељ патената и повезане интелектуалне својине (изузев нестандартних патената за дизајн од суштинског значаја у вези са Пословањем У&У који ће бити уступљени Microsoft-у). Nokia ће комбиновати ову интелектуалну својину са својом функцијом Chief Technology Officer да створи ново пословање са напредним технологијама (Advanced Technologies). Остали подаци који се тичу природе и размере пословања, броја запослених и остварених прихода су достављени Комисији и налазе се у списима предмета.

Пословање У&У нема друштва која су регистрована у Републици Србији и која ће бити пренета на Microsoft на затварању предметне концентрације.

Као правни основ концентрације Комисији је достављен Уговор о куповини акција и средстава од 2. септембра 2013. године закључен између Microsoft друштва и Nokia-е, који су потписали представници учесника у концентрацији и који је достављен у копији оригинала и у овереном преводу на српски језик (у даљем тексту: Уговор). Сагласно Уговору, Microsoft ће путем куповине акција и средстава стећи контролу над Devices & Services Business - Пословањем са Уређајима и Услугама друштва Nokia (Пословање У&У), укључујући пословне јединице Мобилни телефони и Smart уређаји, као и тим за дизајн - пословањем које укључује сва производна постројења Пословања У&У друштва Nokia, запослене, продајне и маркетиншке активности у вези са

Пословањем У&У, повезане функције за подршку, као и патенте за дизајне који се користе на уређајима које производи Пословање У&У.

Ради стицања Пословања У&У на Microsoft ће, приликом затварања планиране концентрације, бити пренета бројна зависна друштва Nokia лоцирана широм света, тако да ће око 32.000 запослених прећи у Microsoft, укључујући и њих око 4.700 у Финској и 18.300 запослених који се директно баве производњом, склапањем и паковањем производа широм света.

Иако је приликом склапања предметне трансакције договорена и међусобна додела патента, осим њих, организациони и патентни портфељ друштва Nokia „Chief Technology Office“ (“СТО”), који се састоји од 30.000 патената („utility patent“) и апликација, остаће у саставу Nokia Групе.

Евидентно је да се у Уговору, у свим његовим деловима, исказује воља потписника да закључе предметну трансакцију и исту спроведу у кратком временском року, стога га је Комисија прихватила као правни основ предметне концентрације, сагласно члану 63 став 1 тачка 1 Закона.

Како из наведеног произилази, спровођењем предвиђене концентрације, Microsoft ће стећи контролу над Пословањем У&У, у смислу члана 17, став 1, тачка 2 Закона, односно контролу над делом другог учесника на тржишту који може представљати самосталну пословну целину.

У вези са горе наведеним подацима за укупне годишње приходе учесника предметне концентрације, из приложене документације несумњиво проистиче да исти прелазе финансијске прагове прописане у члану 61 став 1 тачка 1 Закона, што значи да и по овом критеријуму постоји обавеза пријаве предметне концентрације Комисији.

Образлажући предлог релевантног тржишта подносилац Пријаве је дао и следеће уводне напомене.

Као што је већ напред изложено, релевантно је за намеравану концентрацију да се Microsoft бави пројектовањем, развојем и продајом оперативног система Windows Phone (који се користи на smart телефонима), оперативних система Windows 8 и Windows RT (који се користе на таблет уређајима), Surface таблета и апликација за продуктивност за smart телефоне и таблете. Оперативни систем Windows Phone се не користи на базичним телефонима ни на телефонима са додатним функцијама, тако да се Microsoft не бави пројектовањем, развојем и продајом базичних телефона ни телефона са додатним функцијама.

Са своје стране, Пословање У&У се тренутно фокусира на развој и продају мобилних терминала (што укључује smart телефоне, базичне телефоне и телефоне са додатним функцијама). Уз то, развија и одржава оперативни систем S40, који се користи за Asha телефоне са додатним функцијама.

Подносилац Пријаве истиче да је у последњих пет година дошло до осетних промена код варијанти форме и функција које рачунарски уређаји нуде, а еволуција самих уређаја доводи и до њихове конвергенције. На пример, све већа моћ процесора, трајање батерије и функционалност таблета значи да они све више преузимају сегмент тржишта који је првобитно био покривен netbook рачунарима. Слично томе, све већа величина и функционалност smart телефона

(развој такозваних „фаблета“) могли би да доведу до све мање јасне линије раздвајања између smart телефона и таблет уређаја.

За претходне, обичне мобилне телефоне - базичне телефоне и телефоне са додатним функцијама, може се рећи да не потпадају под исто тржиште као smart телефони из разлога како следи. Базични телефони се користе само за позиве и SMS поруке, док телефони са додатним функцијама нуде и ограничене могућности прегледања интернета и коришћења апликација. Smart телефони се разликују од обичних мобилних уређаја на основу њихових: (i) физичких карактеристика, (ii) другачијег оперативног система, (iii) другачије примене, (iv) другачијих цена. Многе активности за које се smart телефони користе не могу се обављати на телефонима са додатним функцијама (тако корисници не могу да користе електронско банкарство и обављају друге трансакције, да пишу чланке или блогове, ажурирају своје странице на друштвеним мрежама или постављају или гледају видео снимке). Такође, што се тиче физичких карактеристика, једна од највећих разлика између smart и обичних телефона је у величини екрана. Док величина екрана код већине обичних телефона не прелази 3 инча (дијагонала), smart телефони су већи од 3,5 инча. Даље, обични телефони углавном немају екране осетљиве на додир и имају мању моћ обраде података у поређењу са smart мобилним телефонима. Постоји и разлика између оперативних система за smart уређаје и оперативних система за обичне мобилне уређаје (базични телефони и телефони са додатним функцијама) пошто smart уређаји користе напредни оперативни систем који омогућава разне функције сличне РС рачунару (лакши приступ интернету помоћу коришћења отворених прегледача који су слични онима који се користе на РС рачунарима и нису ограничени на сајтове које могу да прегледају, могућност скидања садржаја и инсталирање веома великог броја различитих апликација, вишеструке опције комуникације међу којима су е-маил, обавештења на основу интернет протокола (IP) кроз апликације (Push обавештења на бази IP). Насупрот томе, оперативни системи базичних телефона не дозвољавају им да врше било који од тих задатака; они се користе само за позиве и SMS поруке, док оперативни системи телефона са додатним функцијама нуде само ограничене функције. Smart телефоне такође дефинише њихова могућност покретања апликација, а оне су саставни део искуства коришћења smart телефона и велика већина корисника smart телефона скида апликације са интернета да би њихови уређаји били кориснији. Насупрот томе, нису сви телефони са додатним функцијама способни да подржавају апликације трећих лица, и, ако јесу, оне се не интегришу са другим карактеристикама телефона, тако да се функцијама код ових телефона често мора приступати путем мобилног прегледача. Даље, напредни карактер оперативних система smart телефона омогућава корисницима да их користе за разновразне задатке који су раније могли да се обављају само на статичним РС рачунарима и на мобилним уређајима који су увек укључени (desktop/laptop). Речено све више подразумева вршење функција на smart телефону које су се до скоро сматрале функцијама које укључују информације сувише осетљиве да би се слале или чувале на мобилном телефону (мобилно банкарство и check-in за летове путем апликација на телефону). Телефони са додатним функцијама (а нарочито базични телефони) не могу да нуде такву функционалност. У погледу цена ових уређаја, констатује се да, иако је просечна продајна цена smart телефона пала на мање од 300 долара 2012. године, цене smart телефона су и даље битно више него цене телефона са додатним функцијама.

Из горњег произилази да су обични мобилни телефони - базични телефони и телефони са додатним функцијама, по свим карактеристикама, потпуно различити производи у односу на smart телефоне и не би се могли сврстати под исто тржиште. Већ је напоменуто да обе врсте ових производа развија и продаје само Пословање У&У, док се Microsoft не бави истим.

Први таблет уређаји су пласирани на тржишту 2010. године. Већина произвођача таблета је претходно производила smart телефоне или друге рачунарске уређаје. Microsoft је, такође, нов учесник на тржишту таблета.

У вези са таблетима (које Microsoft пројектује, развија и продаје) и smart телефона (које развија и продаје Пословање У&У), већ је наведено да је, и поред неких функционалних разлика (smart телефони се могу користити за гласовну комуникацију и SMS поруке путем SIM картице, што није случај са таблетима) и чињенице да smart телефони могу да замене таблете у многим случајевима, приметна осетна конвергенција између ове две врсте уређаја, а која се огледа у следећем:

- оперативне системе за smart телефоне и таблете карактеришу сличне функционалности (које су ограничене у поређењу са функционалностима РС рачунара, јер оперативни системи ових уређаја нису предвиђени за подршку пуном низу комплексних апликација које РС рачунари подржавају);
- оба уређаја се користе у сличне сврхе: интернет претраживање, играње игрица, комуникација, друштвене мреже;
- некада евидентна разлика у величини између smart телефона и таблета (екрани таблета обично имају најмање 7 инча, док екрани smart телефона обично не прелазе 5 инча), недавним пласирањем на тржиште извесног броја „фаблета” (варијанте форме smart телефона са екранима између 5 и 6,9 инча) и „мини таблета“ (малих, лаганих таблети са екраном од око 7 инча) нестаје, као и проста предност smart телефона у смислу величине (може да стане у џеп) ако корисници желе уређај који је „увек са мном“.

Из горњих разлога, као и узимајући у обзир чињеницу да Nokia тренутно не нуди таблете али се може сматрати потенцијалним новим учесником на тржишту, јер планира да пласира таблет који ради са оперативним системом Windows RT крајем 2013. године, подносилац Пријаве је *као релевантно тржиште производа предложио заједничко тржиште smart телефона и таблета.*

Као релевантно географско тржиште предложено је национално тржиште Републике Србије, у складу са надлежностима Комисије.

Учесници у концентрацији нису успели да прибаве и доставе Комисији податке о својим и тржишним уделитема конкурената на релевантном тржишту. Најприближнији подаци за Републику Србију који су им били на располагању су они које је објавила аналитичка компанија International Data Corporation -

IDC за „остатак централне и источне Европе”¹, из разлога наведених у фусноти, па су исти и коришћени као садржај Пријаве (Табела 1). Ради потпуности, приказани су и подаци о (смањеним) тржишним уделима истих актера на светском нивоу (Табела 2), пошто су предметне пословне активности по домаћају глобалне, односно простиру се широм света.

Табела 1² – Тржишни удели учесника у концентрацији и њихових главних конкурената на релевантном тржишту производа (Smart телефони и таблет уређаји заједно) на тржишту „остатак централне и источне Европе“ (Република Србија) пре спровођења концентрације, према броју испоручених (продатих) јединица (у %)

		2010	2011	2012	2013 (Q1/Q2)
Испор. јединице (у %)	Samsung	/10-20/%	/20-30/%	/40-50/%	/50-60/%
	Apple	/30-40/%	/10-20/%	/0-5/%	/5-10/%
	Sony	/0-5/%	/10-20/%	/10-20/%	/5-10/%
	LG	/10-20/%	/0-5/%	/5-10/%	/0-5/%
	ZTE	/0-5/%	/5-10/%	/5-10/%	/0-5/%
	Huawei	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%
	Nokia	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%
	Prestigio	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%
	Blackberry	/10-20/%	/5-10/%	/0-5/%	/0-5/%
	Asus	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%
	Motorola	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%
	Microsoft	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%
Остали	/0-5/%	/0-5/%	/5-10/%	/5-10/%	
Укупно		100%	100%	100%	100%

Извор: IDC

Као што се из Табеле 1 види пословне активности учесника у концентрацији се минимално преклапају на релевантном тржишту, поготово што је Microsoft од скоро присутан на истом, тако да ће се и његов тржишни

¹IDC даје засебне цифре за Чешку, Мађарску, Пољску, Русију и Украјину (у IDC Mobile Phone Tracker) и Чешку, Естонију, Мађарску, Летонију, Литванију, Пољску, Румунију, Русију, Словачку, Словенију и Украјину (у IDC Tablet Tracker). Сходно томе, цифре за „остатак централне и источне Европе” покривају преостале земље у региону, па и Републику Србију.

² Акт садржи заштићене податке. Заштићени подаци приказани су ознаком [...] или у распону који Комисија сматра одговарајућим начином заштите.

удео након спровођења концентрације повећати за тржишни удео Nokia-е, што је уочљиво и у Табели 2, која следи.

Табела 2 – Тржишни удели учесника у концентрацији и њихових главних конкурената на релевантном тржишту производа (Smart телефони и таблет уређаји заједно) на светском тржишту пре спровођења концентрације, према броју испоручених (продатих) јединица (у %)

		2010	2011	2012	2013 (Q1-Q2)
Испоручене јединице (у %)	Samsung	/10-20/%	/10-20/%	/20-30/%	/20-30/%
	Apple	/20-30/%	/20-30/%	/20-30/%	/10-20/%
	LG	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%
	Lenovo	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%
	Huawei	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%
	Sony	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%
	Coolpad	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%
	Blackberry	/20-30/%	/10-20/%	/0-5/%	/0-5/%
	Nokia	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%
	HTC	/10-20/%	/5-10/%	/0-5/%	/0-5/%
	K-Touch	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%
	Microsoft	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%	/0-5/%
Остали	/20-30/%	/20-30/%	/20-30/%	/20-30/%	
Укупно		100%	100%	100%	100%

Извор: IDC

Учесници у концентрацији су, између осталог, образложили тврдњу да је популарност (продаја) smart телефона и таблета осетно и брзо расла протеклих неколико година, а такав тренд се предвиђа и убудуће. Брз пораст даје приличне могућности за улазак на ово тржиште, које обележавају жестока конкуренција и чести уласци нових конкурената. Следствено томе, поред бројних садашњих учесника, очекује се и улазак нових учесника на релевантно тржиште, а међу њима (како претходни случајеви потврђују), вероватно је да ће се у будућности појавити и садашњи произвођачи других врста рачунарских уређаја, као што даље следи. Велики број (и успех) играча који су се појавили/проширили на тржишту smart телефона и таблета у протеклих пет година као и број вероватних нових учесника, даје основа за констатацију да су препреке за улазак на предметно тржиште ниске.

Што се тиче таблета као нови учесници се очекују:

- Tesco (британски продавац у малопродаји),
- NVIDIA, који тренутно производи системе на чиповима за тржиште мобилних рачунара,
- Nokia, која планира да пласира таблет који ради са оперативним системом Windows RT крајем 2013. године.

Код smart телефона Microsoft очекује да ће се, такође, нови конкуренти појавити у скорије време, међу којима су:

- Ubuntu, чији је директор је недавно изјавио да се мисија smart телефона и даље креће „пуном паром напред”,
- ASUS, тајвански произвођач таблета, између осталих и Google-ових Nexus 7 таблета, планира да најскорије почне са производњом и smart телефона,
- HP, разматра улазак у сегмент мобилних телефона. Наводећи да касне на ово тржиште, његов представник је рекао „Ако касните, морате да створите други скуп понуда. Још има ствари које се могу урадити. Није касно. Кад HP буде имао smart телефон, он ће пружати другачије искуство.”,
- Amazon, за који се верује да ради на развијању smart телефона који ће имати 3D екран (а неће бити потребне наочаре да би се видео садржај),
- Facebook, постоје најаве о његовим будућим плановима да уђе на ово тржиште.

Подносилац Пријаве је образложио да цена уласка/проширења није значајна препрека за улазак на предметно тржиште. Тако, поред фиксних трошкова повезаних са производњом smart телефона и таблета (нпр. трошкови развијања особља за истраживање и инжењеринг које је потребно за дизајнирање и тестирање уређаја) и трошкови у вези са деловима smart телефона и таблета су подношљиви за произвођаче (међу њима су компоненте као што су процесори, меморија, батерија и радио - ако је потребан, које се производе у земљама у развоју, што знатно смањује трошкове). Трошкови склапања су такође ниски, чак и када се оно врши у ЕЕП или САД како би се обезбедило склапање према конкретним жељама.

Тakoђе, препреке у смислу закона и прописа нису велике за улазак на ово тржиште. Наиме, производња smart телефона и таблета подлеже прописима (нпр. произвођачи често морају да поступају у складу са прописима о заштити животне средине, док уређаји са радио преносом морају да поштују стандарде које је поставио надлежни орган). Међутим, те одредбе су свуда разумљиве и јасно је шта је потребно да би се оне поштовале, тако да не спречавају и не обесхрабрују озбиљно заинтересованог произвођача који би желео да уђе на тржиште smart телефона и таблета.

Што се тиче препрека у погледу права над интелектуалном својином, оне се смањују стандардизацијом. Стандардизована технологија је кључ за smart телефоне и таблете, од суштинског је значаја за међусобну компатибилност уређаја са конекцијама и за глатку комуникацију (smart телефони и таблети) а и потрошачима је донела велике користи. Ови стандарди не представљају препреку за улазак на тржиште. Напротив, сама сврха стандардизације јесте координација на технолошком решењу, олакшавање уласка/проширења на тржишту и стварање економија обима. Интелектуална својина од кључног значаја за имплементирање неког стандарда може да створи препреке за улазак на тржиште (било тако што омогући имаоцу права да контролише коришћење стандарда или да отежа примену стандарда одбијањем давања лиценци или захтевањем непоштених, неразумних или неједнаких тантијема). Међутим, организације за стандардизацију прописују правила којима се смањује вероватноћа да стандардизација технологије може да буде препрека за улазак на тржиште. Тако, правила организација за стандардизацију обично прописују да њихови чланови морају да открију сва релевантна права над интелектуалном својином пре усвајања неког стандарда и да се обавежу да лиценцирају било које право над интелектуалном својином које је релевантно за тај стандард по поштеним, разумним и једнаким условима (FRAND – Fair, Reasonable and Non-Discriminatory).

Microsoft је навео да, иако Nokia већ производи око 70-80% smart телефона који користе Microsoft-ов оперативни систем Windows Phone, он је и даље веома мотивисан да повећа број корисника уређаја који користе Windows Phone тако што ће наставити да нуди свој оперативни систем Windows Phone произвођачима оригиналне опреме који су конкуренција Nokia ПословањуУ&У, а из разлога да би био у позицији да се надмеће са успешнијом конкуренцијом кроз повећање свог тржишног удела.

Када би Microsoft престао да лиценцира Windows Phone (или некако „деградирао” верзију оперативног система коју лиценцира) другим добављачима уређаја (сем Nokia-е) међу којима су Samsung, ZTE, HTC и Huawei, он би исте усмерио, највероватније, на искључиво коришћење [...] (овај оперативни систем за smart телефоне и таблете је најраспрострањенији у примени и на светском и на регионалном нивоу), а то једноставно не би било у интересу Microsoft-а да учини, из разлога који су већ објашњени.

Предложено дефинисање релевантног тржишта и тржишних удела учесника у концентрацији, као и њихових главних тржишних конкурената од стране подносиоца Пријаве, Комисија је прихватила као коректно.

Предметна Пријава је, такође, пријављена у Европској Унији, Кини, САД, Аргентини, Бразилу, Канади, Мексику, Израелу, Индији, Индонезији, Русији, Јужној Африци, Тајвану, Турској и Украјини.

Што се тиче дистрибутивне и малопродајне мреже smart телефона и таблета, може се рећи да се они дистрибуирају путем директне или индиректне продаје. Канали за индиректну продају су продавнице, дистрибуција путем интернета (било преко званичног сајта произвођача оригиналне опреме („ОЕМ”)

или малопродајом путем интернета). Smart телефони се, такође, дистрибуирају преко мобилних оператера.

- *Директна продаја* - Произвођачи (ОЕМ) продају предметне уређаје директно купцима и предузећима. Концепт продавнице се користи (користе их Apple и Microsoft, да би се побољшало искуство купца), а неки ОЕМ користе „продавнице-у-продавници” у већим малопродајним ланцима (нпр. Samsung и Microsofty Best Buy). ОЕМ, такође, врше дистрибуцију уређаја путем продаваца у малопродаји, са којима обично имају неексклузивне односе. Продавци у малопродаји су или велики продавци електронске опреме разних брендова или мегамаркети. На крају, директна продаја путем интернета (преко сајта самог ОЕМ-а) се последњих година битно увећала.
- *Индиректна продаја* - ОЕМ снабдевају veleпродаје и дистрибутере који, пак, снабдевају малопродајне објекте у продаји различитих брендова или мегамаркете, или дигиталне малопродаје (нпр. Amazon).
- *Мобилни оператери* - Дистрибуција smart телефона врши се и путем мобилних оператера. У неким јурисдикцијама, мобилни оператери нуде снижену цену унапред, а онда остатак цене наплате кроз вишегодишњи уговор. Мобилни оператери су некада били главни дистрибутивни канал за smart телефоне. Међутим, данас корисници све чешће купују smart телефоне директно од ОЕМ, или путем других индиректних канала. Уколико би мобилни оператери умањили субвенције за smart телефоне које дају унапред, све већи број корисника би вероватно почео да купује директно од ОЕМ или од продаваца у малопродаји/препродаји. Број таблета које продају мобилни оператери је, такође, мали. Многи корисници више воле да им таблети имају само WiFi конекцију и не желе да склопе уговор са мобилним оператером за конекцију.

Судећи по поднетој документацији, у протеклих пет до десет година уложена су значајна средства у истраживања и развој на светском тржишту smart телефона и таблета, у времену када су рачунарске варијанте форме све више „*постале мобилне*”. Преовлађују следећи трендови:

- *Ширење „cloud“ рачунарства* - „Cloud” је знатно проширио потенцијалну примену smart телефона и таблета за обраду података и складиштење, омогућивши корисницима да користе садржај који њихови уређаји немају потребан капацитет да складиште. Такође, уређаји имају све већу потребу за стабилним брзим конекцијама и синхронизацијом;
- *Убрзана еволуција брзих мрежа* - Очекује се да ће брзина 4G LTE порасти на 3 gigabita по секунди (Gbps) до 2015. године. То би скратило време преноса за двочасовни филм у UHD-резолуцији на мање од 35 секунди. Како се квалитет слике видео садржаја буде поправљао, уређаји ће морати да имају веће и још јаркије екране.

- Ширење повезаности међу уређајима са интернет конекцијом - Експлозија Wi-Fi-ја, заједно са порастом екосистема покреће напредак код “N screen” (односно мултиуређајних) услуга. Такво масовно умрежено окружење захтева да не само smart телефони и таблети имају интернет конекцију, већ и аутомобили, уређаји за домаћинство и рачунарски уређаји који се могу носити са собом. Очекује се да ће то повећати заинтересованост за екране осетљиве на додир, и за синхронизацију међу рачунарским уређајима.

Последњих неколико година истраживања и развој у области smart телефона и таблета су се усредсредили на следеће:

- Екрани – Очекује се да ће следећи корак у еволуцији бити флексибилни, савитљиви, неравни екрани (нпр. AMOLED) који врше све визуелне функције и функције осетљиве на додир као данашњи чврсти уређаји. Прототипови ових уређаја се тренутно развијају и очекује се да ће производи који користе овакве екране бити на располагању корисницима за три до четири године,
- Процесори - Intel x 86 архитектура је најраспрострањенија процесорска архитектура за РС рачунаре. Међутим, скоријих година, ARM процесори су почели да доминирају у smart телефонима и таблетима (што је одраз њихове мале потрошње енергије и компактне величине). Ако се овај тренд настави, представљаће знатан технолошки помак по питању рачунарских процесора,
- Кориснички интерфејс – Тренутни кориснички интерфејси ограничени су на екране осетљиве на додир, опажање покрета, периферне уређаје, и препознавање гласа. Праћење покрета и ретине ока, инфрацрвене тастатуре, и кориснички интерфејси који разликују контекст имају потенцијал да буду веома иновативни и доведу до нове генерације апликација код smart телефона и таблета.
- Батерија – Услед све већег коришћења, потребе за напајањем постају приоритет за smart телефоне и таблете. Од 2000. године до данас капацитет батерија оваквих уређаја се удвостручио. Тренутни развоји у области литијум-сумпора и карбонских нано-цеви могли би додатно да повећају капацитет батерија. Литијум-сумпор обећава капацитет увећан за 80%, десет пута већу густину напајања и способност да траје четири пута дуже. Карбонске нано-цеви могу да ускладиште много више енергије по јединици тежине него литијум-јонске батерије. У развоју је и бежично пуњење батерија.

Циклуси иновација за релевантно тржиште производа су кратки. Брзина је од кључног значаја. Услед тога, smart телефони и таблети константно еволуирају и иноватори уживају ограничену и генерално краткотрајну предност на тржишту (ако је уопште и стекну), која данас траје око 6-9 месеци за smart телефоне, у поређењу са 3-5 година у периоду 2005.-2007. године.

Спровођење предметне трансакције и стицање Циљног пословања ће омогућити Microsoft-у да побољша међусобну повезаност у раду свог софтвера и уређаја, као и да повећа свој капацитет за развијање додатних уређаја. Уз своје иновације и снаге у области уређаја свих ценовних група, Пословање У&У доноси и проверену способност и таленат у кључним областима као што су дизајн хардвера и инжењеринг, ланац снабдевања и руковођење производњом, као и продаја, маркетинг и дистрибуција хардвера. Пословање У&У са својим укупним капацитетом постаће саставни део трансформације Microsoft-а у друштво које се бави уређајима и услугама. Microsoft очекује да ће намеравана концентрација помоћи њему и његовим партнерима (међу којима су произвођачи уређаја и програмери који развијају апликације) у развијању конкурентног трећег екосистема на тржишту (укључује уређаје, оперативне системе, апликације и услуге), чиме ће потрошачи, свакако, добити могућност већег избора, иновације и производе високог квалитета.

Nokia, са своје стране очекује да добит од предметне трансакције осетно поспеши њену зараду и приметно ојача њену финансијску стабилност и буде важан моменат обнове друштва, које ће тиме добити и финансијску снагу да инвестира у будуће стратешке области. Након ове трансакције, Nokia планира да се фокусира на своја три пословања, које је свако појединачно лидер у свом сегменту тржишта: (i) NSN, активан у области инфраструктура и услуга за телекомуникационе мреже; (ii) HERE, активан у области услуга у вези са картирањем и лоцирањем; и (iii) Advanced Technologies, активан у развоју и лиценцирању технологија. По затварању трансакције њени ефекти би требало да створе чврст основ за будуће инвестирање Nokia-е у ова три сегмента пословања.

Користи од горњих истраживања, која се врше ван Републике Србије и која се уграђују у производе и иновације, биће након спровођења концентрације, доступне и потрошачима у Републици Србији. Очекује се да ће се утицај наведеног одразити и на конкуренцију, која ће се, такође, морати окренути иновацијама и повећању квалитета својих производа и услуга, што ће у већој мери задовољити интересе и домаћих потрошача.

Комисија је прихватила горње наводе и оценила да пружају економско оправдање за спровођење предметне концентрације.

На основу анализе свих елемената Пријаве и целокупне документације која је достављена Комисији, утврђено је да спровођење предметне концентрације не доводи до спречавања, ограничавања или нарушавања конкуренције, пре свега стварањем или јачањем доминантног положаја подносиоца Пријаве на релевантном тржишту.

Применом критеријума из члана 19 Закона Комисија је оценила да се у конкретном случају ради о дозвољеној концентрацији, што опредељује одлуку у првом ставу диспозитива решења.

Поука о правном леку

Ово решење је коначно у управном поступку.

Против овог решења може се поднети тужба Управном суду у року од 30 дана од дана пријема решења.

ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ

Весна Јанковић